

ישראל עזרת

לשנה טובה תכתוב ותחתם

בתיבה ותיקמה טובה

ראש חשנה • גליון 199 • החשפ"ד

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורק

להשען רק על אבינו מלפנו

בראש השנה ברא השם יתברך את האדם - היצור היחיד שנחן בדעת ובבחינה בין טוב לרע. וביום זה שבו הרתה ונולדה הבחינה בעולם, נתנת הזכות לאדם לבחור בהשם יתברך ולהמליכו עליו ולבקש על מלכותו יתברך שימלוך על כל העולם כלו בכבודו. כמוכן שהשם יתברך הוא מלך על הכל גם ללא המלכת האדם, אך כדי לזכות את האדם, נתנה בידו 'אפשרות' זו, וכאשר היהודי מחליט לחסות בצל השם יתברך, ממילא אינו חסר דבר. וביום זה שהעולם נדון והשם קובע את מצב הפרט והכלל למשך השנה הבאה, הנה החוסה בצלו יתברך מוגן ומבטח לו שיעשה רק הטוב עבורו. וככל שממליך באהבה ומחדיר בלבו ויודע שכל הטוב שבא לו הוא על ידי מלך העולם וכל הבירות הם שלוהיו, יזכה גם להבין שכל מארעותיו הם לטובתו. על דרך לשון התפלה במוסף היום, "אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם התאמץ בך. כי דורשיך לעולם לא יכשלו. ולא תכלים לנצח כל החוסים בך".

המלכה זו גם באה לידי בטוי על ידי בקשה מהשם שיעלה את זכרוננו לפניו יתברך וגם על ידי תקיעת השופר. [השנה שראש השנה חל בשבת קודש, פי אז לא תוקעים בשופר ביום הראשון, המלכת השם באה לידי בטוי במניעה מהתקיעה, פי בזה מראים אנתנו את היותנו משועבדים אליו יתברך, על ידי שמירת השבת].

ונראה להרחיב מעט בצדדים נוספים בזכרונות ובשופרות ש נתן את הדעת גם עליהם.

להיכר לטובה ולזכור לטובה

בקשתנו מהשם יתברך שיזכר אותנו לטובה. אך גם אנתנו מצדנו נזכר את השם יתברך לטובה. וכל אדם שיהרהר בימי השנה שחלפה יגלה כמה השם הוסיף להטיב לו, ואם לב יש לו יתקשה להתעלם מהמתנות הנפלאות שקבל מאתו יתברך, החל משעות הלילה בהם הניח את אבריו במנוחה וצבר כח לשעות היום והערנות, במהלכם הפעיל את אבריו, ראה, שמע, טעם, הריח, משש [כל פעם בסדר אחר...] ובקצור נהנה במגון הנאות, ברבם ללא כל מאמץ מצדו. גם יבין שסך הנאותיו במהלך השנה עלו פי כמה וכמה על רגעי כאב וצער שחווה. ואם היה גם שם לב לפעלותיו ולא לוקח כל דבר כמובן מאליו, לודאי היה נוסף להנות באופני שגרה, כגון מחנית הזריחה והשקיעה, או מעצם היותו חלק

מחברה ולא בודד כערער בערבה, מפגישתו עם מגון סוגי אנשים, שכל אחד מקפל בתוכו עולם ומלואו, וכל אחד מחכים אותו בדרךיו שלו, ועוד כהנה וכהנה לעורר בנו חובה נעימה זו להודות לו יתברך על כל הטובות שהעניק לנו במהלך השנה האחרונה ובעצם בכל חיינו. ובאשר ללשון הפיט "תכלה שנה וקלותיה", נשכיל לפרשו על מעשינו המקלקלים, דהינו נבקש מעצמנו להפדר מקללת הקלקול מהמעשים הלא טובים שהתאזרחו בנו והמשיכו להתלוות גם בשנה האחרונה, ובפרט מאלו שהפכו בדרך חיים. ולא חלילה לצין את השנה שחלפה כמקללת, זה לא נכון וגם לא הוגן כלפי הקדוש ברוך הוא, שפקאמור העניק לנו חיים והטיב לנו במישורים רבים במהלך השנה.

[עוד נראה בלשון "תכלה שנה וקלותיה" על דרך מאמרו של רבא בגמרא (סוטה מט ע"א) שמיים שחבר בית המקדש, "בכל יום ימים מרבה קללתו משל חברו", וכו' עין שם בגמרא שהכח המונע מהקללה להחריב את העולם הם זכות אמירת הקדשה ב"ו בא לציון גואל" והקדיש הנאמר על דברי אגדה. ועל דרך זה נראה לומר, שבקשתנו "תחל שנה ובכרכותיה" היא לבנין המקדש שברך בשנה הבאה נזפה לראות בבנינו וממילא תפסק הקללה ונתברך.]

ובמחשבה זו נזכה ל"תחל שנה ובכרכותיה" שבשנה הבאה יתוספו ברכות על הברכות שלנו אותנו עד כעת, שהשם יתברך יוסיף לנו מתנות ויתרונות על אלו שהעניק לנו מאז יצאנו לאויר העולם. וכאשר יתן האדם אל לבו ויהרהר בכלים הטובים שהשם יתברך העניק לו, ובמקום שישתמש בהם לעשותם פלים להמלכת השם יתברך, פעל בהם להמרות את רצונו, פי אז יתמלא בושח וכלמה של בן אהוב ששכש ובגד באביו אהובו, האב היקר מכל שהגן עליו מעת יצירתו והטיב לו במאד מאד, ולו מעצם הענקת החיים למשך השנה האחרונה עם שמוש תקין בחמשת החושים, ותשובה פזאת, שהאהבה מציפה את החוטא בבושה וכלמה על התנהגות של כפיות טובה כלפיו, היא בבחינת תשובה מאהבה, וידועים דברי הגמרא, שתשובה מאהבה כחה להפך ודונות לזכיות.

זעקה מעמק הנשמה

אמרו חז"ל (ראש השנה טז ע"א) "תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא, מפני מה אמרה תורה הביאו עמר בפסח? מפני שהפסח זמן תבואה

מהספר הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

פסוק תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו ואמרו ז"ל שביום ראש השנה הלכנה נכסית ואינה נראית. וקשה דמחזו ליום חגנו, היה לו לומר ביום חגנו, אי נמיו יום חגנו בלא למ"ד? ועוד דבזמן בית המקדש אדרבא לא היתה נכסית שהרי לא היו עושים ראש השנה אלא לאחר שבאו עדים ויעידו שראו הלכנה החדשה! אמנם איתא בזהר ריש פרשת בשלח "ויהי היום" הכתוב בשונמית - ההוא יומא דראש השנה תוה, וכן "ויהי היום" האמור באיוב, איתא שם ריש פרשת בא דיומא דראש השנה תוה. ויש לדקדק למה דוקא קראו הכתוב בלשון "ויהי היום" סתם? וזה יובן כמה שאמרו ז"ל שביום ששי של בריאת העולם לא היה בו לילה אחריו, ולכן לא בתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הו' נמצא שביום שבת לא היה בו לילה. וידוע שביום ו' היה יום ראש השנה שנברא בו אדם הראשון והואיל שאותו יום נתארך יותר משאר הימים משום הכי נקרא בתורה בשם "היום" סתם ב"ה"א הידועה. ובזה מצינו רמז למה ראש השנה שני ימים אפילו בארץ ישראל, וגם למה שאמרו ז"ל יומא אריכתא הוא, ומעתה הואיל שבראש השנה הראשון שבא בעולם לא שמושה הלכנה בלילה שלאחריו ובעל פרחיה כפחה עצמה דשרגא בטיהרא מאי מהניא, משום הכי שיק שפיר לומר ליום חגנו בלמ"ד דהינו הלילה שלאחר אותו היום. ובאריכות יום זה אנו למדים שהקב"ה רוצה להתנהג עם בריותיו במדת חסד אף ביום שהוכן לדיו, שהרי היום רומז לחסד והלילה רומז לדיו, והאריק האור, דהינו חסד, ובטל החשך שהוא דיו, ומשום הכי צוה לנו מצות תקיעת שופר שבונתו לבטל הדיו ומעורר הרחמים. ואמר "תקעו בחדש", כלומר אף על פי שנתחדשה הלכנה וישנה בעולם, עם כל זה תקעו שופר, משום ד"בפסח ליום חגנו" שאין הפרוש שלא נראית הלכנה אלא הפרוש הוא כמו שכתבנו.

הוא, אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו לפני עמר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת? מפני שעצרת זמן פרות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו לפני שתי הלחם

בעצרת כדי שיתברכו לכם פרות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים פחג? אמר הקדוש ברוך הוא, נסכו לפני מים פחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה. ואמרו לפני בראש השנה מלקיות וזכרונות ושופורות; מלקיות - כדי שתמליכוני עליכם, וזכרונות - כדי שיעלה זכרניכם לפני לטובה, ובמה? בשופר".

הנה כי פן בכל מועד, כדי להתברך מברכותיו, מביאים לפני השם יתברך מפרות הברכה של הענן המתברך באותו זמן. ומשמע שהשופר ענינו ברכה הקשורה לראש השנה ובה עולה זכרוננו לטובה. ומספר בכתבי רבי יצחק הוטנר זצ"ל ("פחד יצחק" ראש השנה מאמר כה ועוד), שפינן שביום ראש השנה נברא האדם ונאמר בו (בראשית ב, ז) "ויפח באפיו נשמת חיים", הנה ביום זה תוקעים בשופר, שענינו נפיתה מרוח החיים שבאדם. ומרחיב לבאר במאמר הגמרא הנ"ל, שמפרש ברבותינו בראשונים כי השופר שך גם למלקיות ולא רק כדי שיעלה זכרניכם לפני לטובה, ועין שם בהרחבה מהנביאים, שהמלכת מלך היא על ידי שופר. וממוצא דבריו נלמד, שפינן שהאדם ענינו להמליך את השם יתברך בעולם וכלי האדם אין מלכותו יתברך נכרת בעולם [לכן שיר של יום ליום השישי הוא

"ה' מלך", כי בו נברא האדם] נעשית המלכות יתברך על ידי שופר - כלי הנשיפה, ובלשון הקדש לנשמה ולנשימה יש שרש משתף, כי הנשימה יצרה באדם את הנשימה. והנשימה היא חלק מהלכות שופר, עם נפקות למעשה באופני הנשימה בתקיעות. עין שם בהרחבה.

נשים לב שהקולות הבוקעים מהשופר מזכירים צעקה ובכיה; התקיעה ענינה צעקה מתמשכת. והשברים והתרועה הם פייכות של כפי (עין ראש השנה לג ע"ב). ונראה לומר על דרך זה שבאמצעות השופר אנו מבטאים את היותנו כנועים, כדלים וכרשים, כאדם שנסתמו טענותיו, ואין לו זכיות לצאת מכחו מהמייצר למרחב, ובהכינו שחיו על פה המאזנים ורק המלך יכול להושיעו, פורצות הצעקות והבכיות מעמקי לבבו לבקשת רחמים מאוצר מתנת חנם. פן הוא השופר, בקשה ללא מלים, זעקה ללא הסברים של טענות מעין 'מגיע לי' אלא זעקה מעמק הלב למלך הרחמן והטוב שיכול להטיב, וכל ענינה השענות על המלך הגדול השם יתברך שאותו ממליכים עלינו ביום זה.

וכאשר באים עם גישה זו לפני השם יתברך, זוכים לשנה טובה, על דרך מאמר חז"ל (ראש השנה טו ע"ב) "אמר רבי יצחק, כל שנה שרשה

בתחלתה מתעשרת בסופה שנאמר (דברים יא, יב) מראשית השנה - מראשית כתיב, ועד אחרית - סופה שיש לה אחרית". ופרש רש"י, "שרשה בתחלתה - שישאל עושיין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפלה, כענין שנאמר (משלי יח, כג) תחנונים ידבר רש".

וביום גדול זה אנחנו עומדים לפני השם יתברך ומבקשים את מלכותו עלינו, מתוך ידיעה שאין לנו כל בטחון ומבטח אחר בחיים. וכינן שחפצי חיים אנחנו נחסה ונתלונן בצלו יתברך.

ויהי רצון שנוזק לשנה טובה ומברכת ולחיים טובים ומברכים להפתח ולהחתם בספר החיים והשלום ונזקה לכל הישועות ולגאלה קרובה בבנין בית מקדשינו ותפארתנו, ומאוצר המנצח של מתנת חנם יזכנו השם יתברך לראות בזו השנה לקיום הנבואה הקיצו ורננו שכני עפר.

ויהיו הדברים והתועלת מהם לעלוי נשמת מרת אמי שושנה בת טובה עליה השלום הכ"מ, רוח השם תניחנה בגן עדן עם שאר מנוחי ישראל. אמן פן יהי רצון.

משיחות הסגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

לעלוי נשמת אבי מורי אברהם צבי פן יזכר וצ"ל

שבת שלום ומברך וישנה טובה ומברכת

ראש השנה שתל להיות בשבת

"איתא בגמרא, יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת וכו'. בשם הרבי בעל "נעם אלימלך" זצ"ל, דהנה איתא בשם האר"י הקדוש, דבראש חדש יש לאדם נפש יתרה וביום טוב רוח יתרה ובשבת נשמה יתרה. ואימתי באים לאדם נפש רוח ונשמה היתרים ביחד, קאמר התנא דזהו יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, שנשתתף קדשת ראש חדש ויום טוב ושבת ביחד!

ואמר (הרה"ק מהר"ם מאלכסנדר ז"ע) דמה הם נפש רוח ונשמה היתרים? הינו שהוא הוספת רצון לעבודתו יתברך שמו. כי מילת נפש ורוח, מפרשים בכמה מקומות על הרצון, וגם תבת נשמה מורה פן, הינו מלשון כל נשימה ונשימה, וזה עקר היום טוב במה שנתוסף הרצון לעבודת הבורא יתברך שמו בכל הבחינות שבאיש, וראש השנה נקרא יום תרועה, הפרוש גם פן מלשון רצון.

(ספר "חשבה לטובה" הובא ב"לחזות בנעם" הוספות ל"נעם אלימלך")

"ויבא יעקב שלם עיר שכם (בראשית לג יח). יש לרמז מה שגזרו חז"ל בשב ואל תעשה לבטל שלשה מצות בהגיע זמן מצותן בשבת דהינו שופר לולב מגלה, כאומרם בכ"מ הינו טעמא דשופר והינו טעמא דלולב והינו טעמא דמגילה (ראש השנה כט ע"ב), והנה בודאי כל משפיל יבין שהגם שגזרו חז"ל לבטל מצות אלו ביום השבת בכדי שלא יבואו לידי חלול, עם כל זה השכל מחייב שבודאי לא היו גוזרים לבטל מצות עשה הבא מזמן לזמן אם לא שידעו אשר פח וסגלת השבת תעמד במקומה, דאי לא תימא הכי קשה קשית הראשונים (ר"ן ראש השנה פ"ד) למה לא גזרו בקריאת התורה ולמה לא גזרו על מצות מילה בשבת, על פרחק צריכינו למימר שהם ידעו שהתקון שנעשה על ידי ג' המצות הנ"ל הנה ישלם [נשנם] בקדשת השבת, ונראה לי דהנה מכנים לשבת בג' שמות הינו שבת, כלה, מלפתא, בשמות הללו נרמזין סגלת המצות הנ"ל אשר יכולים לפעל פעלתם על ידי קדושת היום".

(בני יששכר - מאמרי השבתות מאמר ט אות א עין שם עוד בהרחבה)

<p>סגולה שישלים שנתו</p> <p>כתב המקביל רבי ששון פרסביאדו זיע"א בספרו "שכון ששון" (דרישי תה תפלות א, דף קלב ע"ד)...מצאתי כתוב בגליון בספר בית מועד, מורנו הרב חיים ויטאל זלה"ה היה נוהג בכל ערב ראש השנה לעשות פדיון באפן זה: בערב ראש השנה היה מונה חק"ם (מאה ושישים) פרוטות מנין לבר והיה שומרם, ובערב יום הכפורים היה עושה הפדיון ושומרם, ובערב סכות מחלקן. וזהו שאמר בספר הפנונת שמוהר"ח ערב סכות היה מחלק התפלה והפנונה על התפלה זו של פדיון, לא שתיה גבאי, והעושה פדיון זה באפן זה בודאי שמשלים שנתו מספר הפנונת מאיר בתיאיי שקבל מרבו הר"י וילנא זלה"ה.</p>	<p>נפלאות הבורא ית"ש</p> <p>מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית</p> <p>הכנת העולם לברואים</p> <p>ואחר שהפריד הבורא ית"ש בין יבשה לים, הוציאה האדמה צמחה, ולאחר שושלמה כל הבריאה יצר את האדם ונפח בו נשמה. ונאמר (ישעיה מב, ה) "כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם, רקע הארץ וצאצאיה, נתן נשמה לעם עליה, ורוח להלכים בה"; מבאר הר"ד"ק: "רקע הארץ" - הרקוע היא הפרישה והרדוד כמו "ורקעו את פחי הזקב" (שמות לט, ג), "ורקע בגלגל" (יהוה"ו ו, יא), והנה הארץ עגולה ככדור, והנה האל כשהקנה המים אשר על פני הארץ אל מקום אחד להיות עליה צמחים וכולל אותו במלת וצאצאיה, עשה הארץ שהיא היבשה כאלו היא שטוחה, לשבת עליה, כאדם הרקוע דבר ושוטח אותו, כמו הצורף ששוטח הטסים. וצאצאיה - פרוש ברא צאצאיה עליה כי אחר שאמר (בראשית א, ט) "ותראה היבשה" אמר (שם א, יא) "תדשא הארץ". ואחר פן נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה", וזה היה ביום הששי שברא האדם ונפח בו נשמה, כמו שאמר "ויפח באפיו נשמת חיים" (שם ב, ז) והוא נתן נשמה לעם עליה. ויצר שאר בעלי חיים כמו שכתוב (שם א, כד) "תוצא הארץ נפש חיה למינה", וזהו "ורוח להלכים בה" כי לא יאמר נשמה אלא על האדם, ופרוש "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" (שם ז, כב) אמר "נשמת" בעבור האדם, ואמר "רוח" בעבור שאר בעלי החיים. והקדים אדם על פי שהיה אחרון, לפי שהוא עקר היצירה, וכן אמר (ישעיהו מה, יב) "עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי", זכר אדם לבדו לפי שהוא עקר היצירה".</p>
--	---